

۱۵۳۱۵۷۱

مجموعه اسناد بین المللی مبارزه با تروریسم

تالیف:

دکتر سامک کرم زاده

عضو هیأت علمی دانشگاه شاهد

رضا عربی دگانی

دانشجوی دکتری حقوق بین الملل، دانشگاه تهران

انتشارات آثار فکر

تهران - ۱۳۹۶

سرشناسه	کرمزاده، سیامک، ۱۳۴۳ - Karamzadeh, S. - ۱۳۴۳
عنوان و نام پدیدآور	مجموعه اسناد بین‌المللی مبارزه با تروریسم / سیامک کرمزاده، رضا عرب‌چادگانی
مشخصات نشر	تهران: آثار فکر، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۴۰، ۲۵۶ ص.
شابک	978-600-8833-11-6
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	فارسی - انگلیسی.
موضوع	تروریسم -- پیشگیری -- تاریخ -- اسناد و مدارک
موضوع	Terrorism -- Prevention -- History -- Sources
موضوع	تروریسم -- پیشگیری -- همکاری‌های بین‌المللی
موضوع	Terrorism -- Prevention -- International cooperation
شناسه افزوده	عرب چادگانی، رضا، ۱۳۶۱ -
شناسه افزوده	Arab Chadegani, Reza
رده‌بندی کنگره	۵۲۵۶K ۱۳۹۶ ۱۳۵ک۴ /
رده‌بندی دیویی	۰۲/۳۴۵
شماره کتابشناسی ملی	۴۸۸۳۲۶۰

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۱۶۷۳۵۵ - شماره: ۶۶۴۸۰۸۸۲

مجموعه اسناد بین المللی مبارزه با تروریسم

تالیف: دکتر سیامک کرم زاده - رضا عرب چادگانی

ناشر: انتشارات آثار فکر

چاپ: اول ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۳۳-۱۱-۶

قیمت ۴۲۰۰۰ تومان

تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	بخش اول: اسناد بین‌المللی مرتبط با امنیت هوانوردی
۱۵	کنوانسیون راجع به جرائم و برخی اعمال ارتكابی دیگر در هواپیما ۱۹۶۳
۲۵	پروتکل اصلاحیه کنوانسیون جرائم و برخی اعمال دیگر ارتكابی در هواپیما ۲۰۱۴
۳۴	کنوانسیون جلوگیری از تصرف غیر قانونی هواپیما ۱۹۷۰
۴۱	پروتکل مکمل کنوانسیون جلوگیری از تصرف غیر قانونی هواپیما ۲۰۱۰
۵۲	کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت هواپیمایی کشوری ۱۹۷۱
	پروتکل جلوگیری از اعمال غیر قانونی خشونت‌آمیز در فرودگاه‌هایی که در خدمت هواپیمایی کشوری
	بین‌المللی می‌باشند، مکمل کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت هواپیمایی
۶۰	کشوری ۱۹۸۸
۶۴	کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت هواپیمایی بین‌المللی کشوری ۲۰۱۰
۷۹	بخش دوم: اسناد بین‌المللی مرتبط با امنیت دریانوردی
۸۱	کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت دریانوردی ۱۹۸۸
۹۴	پروتکل کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت دریانوردی ۲۰۰۵
۱۱۹	پروتکل مقابله با اعمال غیر قانونی علیه ایمنی سکوهاي ثابت واقع در فلات قاره
۱۲۵	پروتکل اصلاحی پروتکل جلوگیری از اقدامات غیر قانونی علیه ایمنی سکوهاي ثابت در فلات قاره
۱۳۳	بخش سوم: اسناد بین‌المللی مرتبط با تروریسم هسته‌ای
۱۳۵	کنوانسیون حفاظت فیزیکی از مواد هسته‌ای ۱۹۷۹
۱۴۷	ضمیمه ۱
۱۴۸	ضمیمه ۲
۱۵۰	اصلاحیه کنوانسیون حفاظت فیزیکی از مواد هسته‌ای ۲۰۰۵
۱۶۲	کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از اعمال تروریسم هسته‌ای ۲۰۰۵
	بخش چهارم: اسناد بین‌المللی مرتبط با امنیت اشخاص مورد حمایت بین‌المللی و
۱۷۹	گروگانگیری
	کنوانسیون پیشگیری و مجازات جرائم علیه افراد مورد حمایت بین‌المللی منجمله مأمورین
۱۸۱	سیاسی ۱۹۷۳
۱۸۹	کنوانسیون بین‌المللی علیه گروگانگیری ۱۹۷۹

بخش پنجم: اسناد مرتبط با مواد منفجره و بمب گذاری	۱۹۹
کنوانسیون علامت گذاری مواد منفجره پلاستیکی به منظور شناسایی ۱۹۹۱	۲۰۱
کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از بمب گذاری تروریستی ۱۹۹۷	۲۱۰
بخش ششم: سند مرتبط با تأمین مالی تروریسم	۲۲۳
کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از تأمین مالی تروریسم ۱۹۹۹	۲۲۵
ضمیمه	۲۴۰

مقدمه

تروریسم تهدیدی جهانی است. در عصر ما تروریسم ابزاری سیاسی در دستان دولت‌هایی است که بدنبال تامین منافع خود می‌باشند. تروریست‌ها آموزش، دستورالعمل، تسلیحات و منابع مالی خود را از دولت‌های دیگر برای ارتکاب اعمال خشونت آمیز دریافت می‌کنند و تحت حمایت دولت‌ها به فعالیت‌های خود ادامه می‌دهند. برای مقابله با چنین تهدیدی، همکاری و هماهنگی بین‌المللی از سوی همه دولت‌ها امری ضروری است. اقدامات یک جانبه و حتی دو جانبه، گرچه در مقابله با این معضل جهانی موثر است، اما برای مقابله با این تهدید جهانی کافی نمی‌باشد.

با گسترش اقدامات تروریستی، جامعه بین‌المللی بخوبی متوجه اهمیت اتخاذ اقدامات و تدابیر مناسب برای مقابله با این پدیده جهانی گردیده است. تلاش برای مقابله با تروریسم با تاسیس جامعه ملل آغاز شد و در ادامه، تلاش‌های سازمان ملل متحد و موسسات تخصصی آن بیش بهی در شکل‌گیری اسناد بین‌المللی مرتبط با تروریسم ایفا نموده‌اند. مهمترین نتایج اقدامات حقوقی جامعه بین‌المللی، انعقاد معاهدات بین‌المللی برای جلوگیری از وقوع اقدامات تروریستی است که در کنار قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد مبانی حقوقی مبارزه با تروریسم را فراهم می‌سازند.

مجموعه معاهدات ضد تروریسم که از نظر ساختاری نیز به یک دیگر شباهت دارند، ضمن تعریف اعمال تروریستی مختلف و شناسایی آنها بعنوان جرائم بین‌المللی، از دولت‌های عضو خواسته‌اند که در جلوگیری و مقابله با اعمال مجرمانه مذکور در معاهدات با یکدیگر همکاری نمایند. معاهدات مذکور مبانی ایجاد صلاحیت را مقابله می‌سازند و از دولت‌های عضو می‌خواهد که صلاحیت خود را در مورد متهمین به ارتکاب اعمال تروریستی اعمال نمایند.

معاهدات ضد تروریسم دولت‌های عضو را مکلف می‌سازد که در صورت حضور متهمین به ارتکاب اعمال تروریستی در قلمرو آنها، اقدام به رسیدگی قضایی به اتهامات آنها نمایند و یا آنها را جهت تعقیب کیفری به دولت درخواست کننده استرداد، تحویل دهند. به همین منظور، جرایم مذکور در معاهدات یاد شده باید جرایم مشمول استرداد

تلقی کردند و در صورت لزوم، معاهدات مذکور بعنوان جایگزین معاهده استرداد مورد استفاده قرار گیرند.

تا کنون ۱۹ سند جهانی ضد تروریسم، اعم از کنوانسیون و پروتکل، که حاصل مذاکرات در چهارچوب سازمان ملل متحد، سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری و سازمان بین المللی دریانوردی در طول بیش از چهار دهه اخیر است. این اسناد موضوعات متنوع و مختلفی را از جمله علامت گذاری مواد منفجره پلاستیکی تا جلوگیری و مجازات جرایم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی را در بر می گیرند. رویکرد این معاهدات در طی زمان تا حد زیادی تغییر کرده است.

۱۶ سند این اسناد تا کنون لازم الاجرا شده اند. اسنادی که تا کنون لازم الاجرا نشده اند شامل کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی مرتبط با هواپیمایی بین المللی کشوری، صوب ۲۰۱۰ و پروتکل مکمل کنوانسیون جلوگیری از تصرف غیر قانونی هواپیما مصر ۲۰۱۰ و پروتکل کنوانسیون جرایم و سایر اعمال ارتكابی در هواپیما مصوب ۲۰۱۴ می باشد.

پس از حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۱۱ شورای امنیت قطعنامه ۱۳۷۳ را در تاریخ ۲۸ سپتامبر ۲۰۰۱ صادر کرد. بند ۳ این قطعنامه از دولتهای عضو می خواهد:

"(ت) که سریعاً به عضویت کنوانسیون ها، پروتکل های بین المللی مربوط به تروریسم در آیند، از جمله کنوانسیون بین المللی علیه وگیری از تأمین مالی تروریسم مصوب ۹ دسامبر ۱۹۹۹.

(ث) همکاری خود را افزایش دهند و کنوانسیون ها، پروتکل های بین المللی مربوط به تروریسم را اجرا نمایند."

اجرای کامل کنوانسیون های ضد تروریسم که از سوی قطعنامه ۱۳۷۳ شورای امنیت درخواست شده است به معنای صرفاً تصویب کنوانسیون های بین المللی مربوطه نیست. جرایم تعریف شده در این اسناد بایستی در قوانین ملی دولتهای عضو نیز بعنوان جرم شناخته شوند. دولتها باید صلاحیت خود را بر متهمین به ارتكاب اعمال تروریستی به موجب شرایطی که در معاهدات مشخص شده است اعمال نموده و مکانیزم های همکاری بین المللی را بطور موثر اجرا نمایند. معاهدات ضد تروریسم دولتهای عضو را قادر

می‌سازد تا اجرای مقررات و معاضدت قضایی را بنحو مناسبی تسهیل نمایند و متهمین را تحت تعقیب قضایی قرار دهند یا آنها را به دولت متقاضی استرداد تحویل دهند.

بجز کنوانسیون علامت گذاری مواد منفجره پلاستیکی ۱۹۹۱، کنوانسیون جرایم و دیگر اعمال ارتكابی در هواپیما ۱۹۶۳، کنوانسیون حفاظت فیزیکی از مواد هسته‌ای ۱۹۷۹ و اصلاحیه کنوانسیون حفاظت فیزیکی از مواد هسته‌ای ۲۰۰۵، سایر اسناد ضد تروریسم در چهار عنصر مشترک می‌باشند:

- تعریف نوع خاصی از اقدامات تروریستی بعنوان جرم که مورد توجه جدی بوده است از جمله هواپیما بایی یا حمله با بمب و وسایل خطرناک؛
 - الزام دولت در اینکه رفتارهای موصوف را جرم بدانند و برای آنها کیفر مقرر نمایند؛
 - تعیین مبنای صلاحیتی برای که دولت‌های عضو باید برای کنترل جرایم مذکور در اسناد در نظر بگیرند طبق سرر محل ثبت کشتی یا هواپیما، صلاحیت سرزمینی یا تابعیت؛
 - ایجاد تعهدات صلاحیتی دیگر مبنی بر اینکه دولت عضوی که متهم در آن حضور دارد باید صلاحیت خود را نسبت به متهم اعمال نماید و در صورتیکه وی را مسترد نکرده باشد، او را برای رسیدگی قضایی به عنوان مقامات ذی ربط دهد.
- در این کتاب، اسناد بین‌المللی مرتبط با تروریسم در شش گروه امنیت هوانوردی، امنیت دریانوردی، تروریسم هسته‌ای، امنیت اشخاص مورد حمایت بین‌المللی و گروه‌نگیری، مواد منفجره و بمب گذاری و نیز تامین مالی تروریسم مورد بررسی قرار گرفته است. بدین ترتیب در هر یک از گروه‌های مذکور معاهدات ذی ربط با دو متن اصلی و ترجمه فارسی آن آورده شده است. بمنظور آشنایی بیشتر با این اسناد، تلاش گردیده است تا رؤس و محورهای هر یک از اسناد توضیح داده شود. بنابراین خواننده کتاب ضمن دسترسی به کلیه معاهدات جهانی ضد تروریسم به دو زبان فارسی و انگلیسی، با ساختار، اصول و قواعد حقوقی مذکور در معاهدات و همچنین آخرین وضعیت این اسناد آشنا می‌گردد.

دولت جمهوری اسلامی ایران تاکنون به هشت معاهده بین‌المللی مرتبط با تروریسم ملحق شده است. این معاهدات عبارتند از: کنوانسیون توکیو راجع به جرایم و برخی اعمال ارتكابی دیگر در هواپیما ۱۹۶۳، کنوانسیون جلوگیری از تصرف غیر قانونی هواپیما ۱۹۷۰، کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت هواپیمایی

کشوری ۱۹۷۱، کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی از جمله مأمورین سیاسی ۱۹۷۳، کنوانسیون بین المللی علیه گروگانگیری ۱۹۷۹ و پروتکل جلوگیری از اعمال غیرقانونی خشونت آمیز در فرودگاه هایی که در خدمت هواپیمایی کشوری بین المللی می باشند، مکمل کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت هواپیمایی کشوری ۱۹۸۸، کنوانسیون مقابله با اعمال غیر قانونی علیه ایمنی دریانوردی و پروتکل پیوست آن در خصوص مقابله با اعمار غیر قانونی علیه ایمنی سکوهای ثابت واقع در فلات قاره ۱۹۸۸. متن فارسی و همدانی که توسط مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است عیناً در متن کتاب آورده شده است. و سایر اسناد نیز توسط مترجم به فارسی ترجمه گردیده است.